

Kur dingo Jurgio Pabrėžos skvero žibintai

Irena ŠEŠKEVIČIENĖ

► Paminklo Jurgiui Ambraziejui Pabrėžai autorius skulptorius Algirdas Bosas po Vilniaus gatvės renovacijos skvere prie bažnyčios pasigedo gargždžiško kalvio Zigmo Žilinsko nukaldintų žibintų, kurie sudarė bendrą kūrinio kompoziciją. „Kodėl architektai davė leidimą juos pašalinti, ar galima taip elgtis be autoriaus žinios?“ – piktinosi A. Bosas.

Baiminasi, kad saugodami „nusaugos“

Trys žibintai, papuošti augaliniais motyvais, buvo nukaldinti ir įrengti skvere prie bažnyčios 1993-aisiais, kai, atėjus nepriklausomybei, Kretingos miesto ir pranciškonų bendruomenė sukurti paminklą patikėjo skulptoriui A. Bosui, o projektuoti skverą ėmėsi architektas Saulius Manomaitis.

„Tai buvo bendras mūsų trijų kūrybinis darbas. Žibintai buvo sumanyti kaip kūrinio tąsa – vienas jų apšvietė kelią bažnyčios vartų link, kitas – į miesto pusę, o trečias įrengtas arciaui paminklo. Jie simbolizavo iš Jurgio Pabrėžos sklidusią šviesą į bažnyčią, visą Kretingą ir tai, kad jo paties asmenybė visiems švietė ir tebešviečia ligi šiol. Metaliniai žibintai derėjo prie kaldintų šventoriaus ir vienuolyno kiemo vartų. Pagal bendrą tvarką, renovavus aplinką, žibintus turėjo atstatyti, bet to nepadarė. Kodėl? Skverą rekonstravo išvis nė nederinę su autoriais. Deja, kalvio Z. Žilinsko jau nė nebėra tarp gyvųjų, todėl jaučiu pareigą kalbėti ir už jį“, – „Pajūrio naujienoms“ sakė paminklo autorius.

Jo manymu, autorinius žibintus pakeitę standartiniais serijiniais, už Vilniaus gatvės renovaciją atsakingi asmenys sudarkė bendrą skvero vaizdą. „Kreipiausi į Kretingos rajono savivaldybės atstovus, kodėl nederino su paveldosaugininkais, teiravausi, kur padėjo tuos žibintus. Atseit, jie saugomi. Bet aš žinau ne vieną atvejį, kad neva saugo meno kūrinius, bet ilgainiui juos „nusaugo“, – apmaudą išliejo menininkas.

Nežino, kas atsakingas

Kretingos rajono savivaldybės vyriausioji architektė Reda Kasnauskė, paklausta, kaip atsitiko, kad kalvio darbai buvo pašalinti iš skvero, nesuderinus su autoriais ir pažeidžiant bendrą kūrinio koncepciją, atviravo: „Nežinau, kaip tai atsitiko. Rengiant Vilniaus gatvės renovacijos projektą, niekas tų žibintų nesureikšmino – jie nebuvo įregistruoti kaip paminklo dalis. Nebuvo nei Vilniaus gatvės renovacijos projekto autoriaus architekto Algirdo Žebrausko, nei tuometinio paminklotvarkininko Algirdo Mulvinsko komentarų, kad žibintai yra vertybė ir jų nevalia liesti. Techniškai jie jau buvo pasenę – švietė prastai, juos reikėjo atnaujinti, o ir jų būtų reikėję daugiau, kad apšviestų ir paminklą, ir visą skverą.“

R. Kasnauskė patikino, kad žibintai yra saugomi, bet paklausta – kurioje vietoje, atsakė nežinanti. „Nėra paskirti asmenys, kas už juos atsakingas. Rengsime pasitarimą, kur tuos žibintus sumontuoti – ieškosime mieste tinkamiausios vietos: gal prie muziejaus, bažnyčios, Kultūros centro ar aikštėje“, – teigė vyriausioji architektė.

Situaciją ketina svarstyti

Prieš mėnesį dirbti Kretingos rajono savivaldybės paminklotvarkininke pradėjusi Meda Skersienė išsakė nuomonę: „Kaip menotyrininkė manau, kad išardytas autorinis kūrinyje nebėra kompozicinis vienetas, kurį autoriai pateikė Kretingos miestui. Kūrinyje yra nedalomas, nebent atskiros jo dalys trukdė vykdyti rekonstrukciją.“

Paminklotvarkininkės žodžiais,

► Taip Jurgio Pabrėžos skveras atrodė kone prieš tris dešimtmečius – apšviestas vien kalvio Zigmo Žilinsko žibintais.

kūrinio dekonstrukcija vienareikšmiškai turėjo būti aptarta su autoriais: „Gal jie galėjo pakeisti kompoziciją, – svarstė ji. – Nežinau aplinkybių. Pats paminklas nėra paveldo, tačiau kultūros objektas. Iškelsime šį klausimą ir apsvaistysime Savivaldybės administracijoje.“

Lietuvos Mažesniųjų brolių ordino provincijolas Algirdas Ma-

lakauskis, nuo jaunumės žinantis Kretingą, paklaustas, ar užbaigiant LR Seimo paskelbtus Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos metus, renovuotame skvere pasigedo senųjų žibintų, atviravo: „Daug laiko prabėgo nuo to meto, kai pastatė paminklą. Tiesą sakant, nebuvau įsigilinęs... Bet jeigu menininkas pasigenda bendros kūrinio koncepcijos, manau, į tai reikėtų atsižvelgti“.

Redakcijai pradėjus domėtis, kurgi galėtų būti žibintai, Vilniaus gatvės renovacijos darbus atlikusios bendrovės „Šilutės automobilių keliai“ darbu vadovas Julius Lekstys paaiškino, kad visą turtą – senąsias trinkeles, tarp jų ir žibintus – perdavė Kretingos miesto seniūnijai. Kretingos miesto seniūnė Gintarė Liobikienė sakė, kad turtas saugomas įmonėje „Kretingos komunalininkas“. Šios įmonės vadovas Rimantas Žiaušys patikino, kad žibintai saugomi sandėlyje, tačiau juos būtina renovuoti.

Pajūrio naujienos

”

Anksčiau būta minčių pradėti Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos bylą, paskelbiant jį palaimintuoju. Tačiau jį atsisakyta – beatifikacijos procesas ilgas, sudėtingas ir brangus. Nuspręsta leisti išsėtis Pabrėžai ramiai, liaudyje jis išlieka gerbiamas kaip šventasis savo žodžiu ir darbais, – teigė Lietuvos pranciškonų brolijos provincijolas Algirdas Malakauskis.

Kur dingo Jurgio Pabrėžos skvero žibintai

► Taip skveras atrodo po renovacijos šiandien – apšviestas serijiniais, tačiau ryškiais šviestuvais.

Darius Šypalio nuotr. 2 p.